

ПОКРАЈИНСКИ
ЗАВОД ЗА
ЗАШТИТУ
СПОМЕНИКА
КУЛТУРЕ -
ЛЕПОСАВИЋ

ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА
КУЛТУРЕ – ПРИШТИНА / ЛЕПОСАВИЋ

ИЗВЕШТАЈ О ИЗВЕДЕНИМ РАДОВИМА НА САНАЦИЈИ ЦРКВЕ СВЕТИХ ВРАЧИ У ПРИЗРЕНУ

ЛЕПОСАВИЋ, ЈУЛИ 2012.

ИЗВЕШТАЈ О ИЗВЕДЕНИМ РАДОВИМА НА САНАЦИЈИ ЦРКВЕ СВЕТИХ ВРАЧИ У ПРИЗРЕНУ

мапа

црква Светих Врача у Призрену – јули 2012.

Земља или територија:

Назив организације која саставља информацију:

Контакт име:

Е-мејл адреса:

Србија, АП Косово и Метохија

Покрајински завод за заштиту споменика

културе – Приштина / Лепосавић

Зоран Гарић, архитекта конзерватор

gariczoran@bitinfo.co.rs

pzzsk-leposavic@open.telekom.rs

Назив и адреса грађевине или локалитета:

Број под којим се води у попису или регистру:

Црква Светих Врача

Призрен, ул.Цанета Шутаковића бр.

Црква је проглашена за споменик културе Решењем бр. 460 од 14.04.1970. г. Завода за урбанизам, заштиту споменика културе и природе општине Призрен

Врста грађевине, споменика, локалитета; Најважнији датуми:

споменик културе у старом историјском

урбаном језгру града Призрена

XIX в време изградње цркве

на темељима старије цркве

1999. црква опљачкана и оскрнављена

2004. црква је девастирана и разрушена

Како се тренутно користи:

Црква није у функцији

Опис културног добра

Црква Светих Врача је подигнута крајем XIX века на темељима старије цркве. То је једнобродна грађевина пресведена полуоблича-стим сводом и са апсидом ексцентрично постављеном у односу на подужну осу грађевине. У цркви нема ни живописа, ни других пред-мета од уметничког значаја.

Кућа у порти и црква су тешко оштећени и девастирани 1999. и 2004. године.

Опис изведених радова

У периоду април - јули 2012. године изведени су опсежни радови на санацији цркве Св.Врача у Призрену. Извођач радова је био ОД " МАР-ИНГ" из Звечана.

Санација цркве Св.Врача у Призрену обухватила је следеће радове:

- Демонтаже и рушења
- Санација конструкције цркве
- Санација фасаде цркве
- Радови у унутрашњости цркве
- Израда стаза и платоа

Демонтаже и рушења

Након уклањања вегетације са крова цркве и чишћења смећа и шута из дворишта цркве приступило се демонтажи постојећег кровног покривача (фалцовани цреп), олучних цеви, дрвене кровне конструкције (летвице,рогови,венчанице,кљешта) и конструкције свода.

Кровна конструкције је била израђена од дрвених греда различитих пресека и дужина које су заједно сачињавале јединствену кровну структуру састављену од појединачних елемената: рогова, венчаница,кљешта и летвица.

Конструкција свода била је израђена од дасака које су формирале попречне полукружне сводаре причвршћених за рогове крова цркве, на које су биле прикуцане подужне летвице и трска а свод затим омалтерисан.

Делови свода су пажљиво демонтрани како би се сачували оригинални делови по којима је касније и поново реконструисана конструкција дрвеног свода цркве.

По уклањању кровне и сводне конструкције цркве надзорни орган, представник СПЦ и извођача радова су се договорили да се у потпуности поруше надзидани делови јужног и северног зида односно, калкански зидови на источној и западној страни цркве. Наиме, надзидани и калкански зидови су зидани од ћерпића на постојећој структури зидова зиданих у камену и блатном малтеру, те како су били нестабилни и на појединим местима и тешко оштечени услед дејства кише,снега и мраза одлучено је да се ове накнадно зидане структуре уклоне и замене новим, зиданим у пуној опеци и продужном малтеру.

Обијен је сав малтер са фасадних зидова и зидова у унутрашњости цркве. Спојнице између камена зиданих структура су очишћене од прашине и делова блатног малтера и испране водом.

Уклоњени су остаци свих дрвених прозора и привремено сачувани као узор по којем су касније израђени и уграђени нови дрвени прозори.

Санација конструкције цркве

После уклањања надзиданих и калканских зидова зиданих од ћерпића у блатном малтеру, очићена је подлога на којој су зидани зидови пуном опеком дим.25/12/6 у продужном малтеру размере 1:3:9.

На јужној и северној страни цркве као и на угловима западног и источног зида зидани су зидови ширине око 80 цм у висини од око 75-80 цм пуном опеком у продужном малтеру.

Зидови су укрупнени армирано бетонским "прстеном" дим.25/30 цм, израђеним бетоном МБ 30 и армирани ребрастом арматуром пројектованих профила.

Након израђеног армирано бетонског прстена на западној и источној страни цркве зидани су калкански зидови дебљине 25 цм, у пуној опеци и продужном малтеру.

Приликом зидања зидова формиран су прозорски отвори аналогно постојећим на северној, јужној, источној и западној страни цркве.

Кровна конструкција израђена је од здравих и сувих чамових греда пројектованих профила и дужине и то од: венчаница, рогова и књешта које су заједно формирале двоводни кров. Тако формиране кровне равни подашчане су даскама дебљине 2,5 цм приковане за осовине рогова крова, преко којих је постављена тер хартија. На подашчаном крову приковане су летвице у вертикалном и хоризонталном правцу и уграђен цреп типа "медитеран".

Санација и реконструкција кровних равни завршена је уградњом ветар лајсни на калканским зидовима и хоризонталних олучних цеви дуж ивица крова на северној и јужној страни цркве.

Санација фасада цркве

Уклањањем малтера са фасаде и чишћењем спојница између камених облутака зидних структура, створили су се услови да се приступи санацији фасаде. Делови зидних површина каменог зида (јужна фасада) који су били урушени дејством кише, снега и мрза реконструисани су уградњом нових камених облутака и тесаника зиданим у цементном малтеру, размере 1:3.

Фасаде су обложене рабиц мрежом читавом својом површином а затим малтерисане продужним малтером, у два слоја, размере 1:3:9 са свим потребним предрадњама.

Радови у унутрашњости цркве

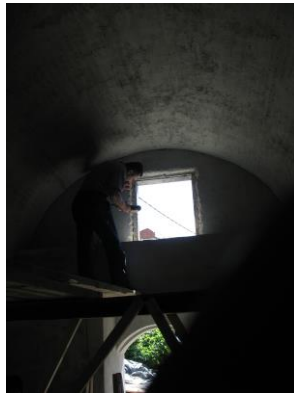
У унутрашњости цркве зидови су омалтерисани продужним малтером, размере 1:3:9 у два слоја са свим потребним предрадњама.

У прозорске отворе и отвор за врата уграђена су новоизграђена врата и прозори по један на северној и јужној страни, односно на западном калканском зиду и источном зиду апсиде. Прозори и врата су израђени од здраве и суве чамове грађе и заштићени адекватним лазурним премазима. Прозори су застакљени провидним равним стаклом.

Подови у цркви израђени су од камених плоча правогаоног облика дим. 30/30 цм, дебљине 3-5 цм које се положене на слоју песка дебљине 5 цм. Спојнице су заливане цементним малтером.

Дотрајали кров цркве апсиде (поцинковани лим) је замењен новим бојеним алуминијумским лимом. У унутрашњости цркве накнадно су изведени радови на изради електроинсталација. Накнадно су извучена струјна кола за израду осветљења и прикључница, полагањем проводника типа PP-OO-Y 2x1,5 мм і 3x2,5 мм.

Израда стаза и платоа

На северној и источној страни цркве израђен је тротоар а испред цркве, на западној страни мањи плато. Тротоари и плато су обложени каменим плочама неправилног облика положеним у цементном малтеру на предходно израђеној армирано бетонској подлози. Спојнице су заливане цементним малтером.

Након свих изведених радова приступило се чишћењу дела дворишта (градилишта) а сав шут је транспортован на место градске депоније.

Лепосавић, 18. јула 2012. год.

**САСТАВИО:
дипл.инж.арх. Гарић Зоран**